

lásában részt vett. Beszédeit tudományos készültség és erős érvelés jellemzik. Hangja meg — hatvan éves kora dacára — olyan van, olyan férfias, erőteljes csengésű, hogy nemcsak a házban, de tán az országban sincs párja. Előadása merterkéletlen, természetes és ép azért vonzó. Jó izü, kitünö humorával nem egyszer élénk derült-ségre hangolta a házat.

Dr. Láng Lajos.

Az 1878-ki országgyűlés rossz auspiciumok közt kezdődött a szabadelvűpártra. A választások és az országgyűlés összeülte közt (pedig már a választások sem voltak szerencsések) a pénzügyminister lemondott, a boszniai háboru sok vér-, még több pénzaldozatokba került, az ujonan megteremtett magyar értékpapir, a 6°/_o-os rente (még akkor az 5 és 4°/_o-osról nem is álmodtunk) fokról-fokra sülyedt, a szabadelvűpárt kebelében egyik desertálás a másikat követte, s még azok is, a kik megmaradtak, ingadoztak abban: helyeseljék-e, kárhoztassák-e, a mi történt. Az 1878-ki felirati javaslat, ugy is, a mint elfogadtatott, de még inkább ugy, a mint tervezett, documentuma ennek a depresszált hangulatnak.

— Az ellenzéké a jövö, mert azé a fiatalság, — mondogatták magában a szabadelvűpártban is.

S az ily nyomott hangulatban megindult budget-vitában emelkedett föl a kormánypárt padjairól egy fiatal ember, kit rokoni összeköttetésénél fogva egy volt miniszterrel, ki nem rég szakadt el a párttól, arra láttak designálva sokan, hogy a legközelebbi fiatal szökevények, a Bölönyi Sándorok, Ugron Ákosok, Lyka Dömök díszes és elegáns sorában legyen a vezetök egyike.

Ez a fiatal ember azonban nem ugy beszélt, mint a ki el akarja hagyni a zászlót, mely alatt küzdve a parlamentbe jutott. Ellenkezöleg. Azon bágyadtság helyett, mely akkor egyre jobban terjedt a kormánypárton, meleg meggyözödéés nyilvánult szavaiban. Nem kapaszkodott a politikai fentartások akkor oly divatos közbevetett mondataiba. A mit akart, kimondta egészen, s a mit szavazatával támogatott, helyeselte egészen. S éles elméjü fejtegetéseiben nem állapodott meg az általa elfogadott politika védelménél. Áttért ellenfelei politikájának támadására is. Merész volt és kiméletlen. Modora csiszolt volt, de ép azért támadásának határozottsága jobban bántott, mint a válogatottság nélkül való szenvedélyeskedés. Az ellenzék zugott, közbekiabált, maradhatlankodott; a jobboldal éljenzett, s e beszéd után egy hét mulva megválasztotta Láng Lajost, a parlamentnek egész ujonc tagját, a pénzügyi bizottságba.

— Nekünk is van fiatalságunk, nekünk is van succrescentiánk! — így magyarázta e sorok írójának e szokatlan kitüntetés a ház egy veterán tagja.

Pedig nekünk, még fiatalabb nemzedéknek, Láng Lajos már rég nem volt «fiatalság.»

Nem mintha évei száma tette volna öreggké; Láng 1849. okt. 13-án született s így a parlamentbe jutásakor még nem volt tul 29-ik évén, hanem azért, mert már egy évtizednél régebben láttuk «szerepelni.»

Még iskoláit alig végezhette el, a midőn 1867. végén a régi budai népszínházban (Molnár György igazgatása alatt) vigjátékokat alkottak elő tőle. Nagy esemény volt az akkor a budai népszínház diákjegyeivel «művészetpártoló» tanulósnak, s tisztelt collegánkat, a szerzőt, hatalmas tapsriadallal idéztük a függöny elé. S ettől fogva

hosszu éveken át Láng Lajost ambíciója csakugyan a szépirodalom felé terelé. Bár tanulmányai teljesebbé tételére külföldi főiskolákat látogatott, (1867. őszén Párist, 1868—89-ben s 1873—4-ben Berlint), hajlamai állandóan a szépirodalom felé vonták, s e téren való productumai, egy a nemzeti színházban előadott vigjátéka,

LÁNG LAJOS.

Szász Károlylyal Moliére felett folytatott polemiája, nyomtatásban megjelent, Ilda című tragoediája, mind komoly igyekvést s nem közönséges tehetséget tanusított.

Míg azonban a szépirodalomnak áldozott, tanulmányaiban nem maradt egyoldalú. Egy filozofiai író erősen materialisztikus gondolatirányát ő honosította meg a magyar irodalomban, s ama írói társaságnak, mely Buckle oly magas színvonalon álló államfilozofiai, statistikai és nemzetgazdasági művének magyarítását, minden más támogatás nélkül, saját erejéből megkezdte, szintén Láng Lajos volt egyik éltető lelke.

S e munka bizonyára igen nagy benyomást tehetett reá, mert

ettől fogva egész tevékenysége szinte kizárólagosan a nemzetgazdasági és a statisztika tέρre irányzódik.

Nem pusztán egyetemi tanulmányai végzésében nyilvánult ez, a midőn a jogi szigorlatok után a nemzetgazdaságból habilitáltatta magát mint magántanár, hanem abban is, hogy midőn a sajtóban munkatért keresett, az «Ellenőr»-höz a közgazdasági rovat munkatársának állt be.

Képviselővé választása nem állította meg e részbeli törekvéseiben; a politikai pálya nála nem szüntette meg a tudományos és irodalmi téren való törekvést.

1879-ben jelent meg tőle Leroy-Beaulieu nagy pénzügytani munkájának kitünő fordítása, s 1880-ban egy nagy tanulmány az osztrák és magyar budgetről, melyet az akadémia nemzetgazdasági bizottságában olvasott fel; e munka, mely először utalt igen nagy alapossággal a magyar és osztrák államháztartás és államhitelezettség közt a magyar rovására mutatkozó igaztalan aránytalanságra, nagy fel-tűnést keltett s németül és franciául is megjelent.

1881-ben másodszer is képviselővé választott, és pedig ez-uttal Pápa városa tisztelte meg bizalmával. Ekkor már szerkesztője volt az «Ellenőr»-nek, s a szabadelvűpárt mind jobban becsülte meggyőződésbeli bátorságát, higgadt itéletét, szónoki tehetségét, s tudományos készségét.

Tudományos iránya mindig a szabad eszmék cultusa volt. Mikor a közéletben kezdett elhatalmosodni az a gondolatirány, mely a szabadság vívmányait okolta bizonyos osztályok anyagi bajaiért, Láng nagy hévvel s nagy apparatussal kelt ki az ellen. E részben irt munkái (A társadalmi deficit, Minimum, Homestead, az utóbbiak az akadémia kiadásában) a legbecsesebb magyar essay-k közé tartoznak; adatok gazdagságában s a styl világos szépségében a leg-szebb ilyenmü angol tanulmányokat megközelítik.

A tudományos alaposságon kívül az irány e kiváló gondossága főérdeme nagy Közgazdaságtanának is, melyből 1882-ben jelent meg az első rész, s melyet egyhangu elismeréssel fogadott az egész sajtó. Valóban úgy látszik, hogy a tudományos pályának is nagy előnyére van az, a mit szépirodalmi műveltségnek neveznek. Ebben az iskolában nyerte Láng azt, hogy jobban, élvezetesebben, érthetőbben ír mint tudósaink legtöbbje; a mi tudományosságának csak előnyére szolgál.

1882. végén a kettős pályán, melyet Láng mint publicista és mint tanár folytatott, nagy változások következtek be. A szabadelvűpárt két nagy lapja, a «Hon» és «Ellenőr» egyesült, s a két lapból létesített új organum, a «Nemzet» szerkesztésével Láng Lajost bizták meg.

És ebben az időben üresedett meg — Konek halála folytán — a tudomány egyetemen a statisztikai tanszék. Az egyetem jogi kara e tanszékre nagy többséggel első helyen Láng Lajost candidálta, s a közoktatásügyi minister e candidatió alapján ki is nevezte. Láng ennek folytán megvált a «Nemzet» szerkesztésétől, de a lapnak

Buzgó külmunkatársa maradt tovább is, s említett agrarius polémiái annak hasábjain jelentek meg.

Tudományos pályáján azóta is több kitüntetés érte. 1883-ban az akadémia tagjai sorába választotta, s 1884-ben az egyetem jogi kara a dékánssággal tisztelte meg. Sajtó alatt van egy nagy, alapvető műve, a Statisztika, melynek első kötete az anyag gazdagságára s a feldolgozás világosságára nézve páratlan a magyar irodalomban, s működése mint tanár a legszebb sikereket érte el.

Pápán tanárrá kineveztetése után 1882-ben, s az 1884-ki általános választásoknál nagy többséggel választották meg képviselővé, s a szabadelvűpárt kebelében oly közbecsülésben, szeretetben és tiszteletben részesül, a minőt nagy tehetségei s kifogástalan egyénisége megérdemelnek. A szabadelvűpárt kebelében ma már Láng nem azok közé tartozik, a kiket legfiatalabbaknak mondanak; hisz a jelen választások is a tehetséges fiatal emberek egész zászlóalját küldték e lobogó alá; Láng Lajos egyénisége és tehetségei azonban még mindig fokozódó mértékben tesznek nagy szolgálatokat a párt-nak, melynek kevés hivebb, buzgóbb, tehetségesebb és rendithetlenebb tagja van nálánál.

Literáty Ödön.

Literáty Ödön született Beregmegyében 1847. évi febr. 5-én Nagy-Bégányban. Jogi tanulmányait 1867. évben befejezván — Beregmegyénél, mint tisztt. esküdt kezdette meg nyilvános pályáját. 1868. évben a m. k. pénzügyministeriumnál mint segédfogalmazó nyert alkalmazást. 1871. évben ügyédi oklevelet nyert, s a budapesti m. k. pénzügyi igazgatóság mellett a kincstár jogügyeinek intézésével bízott meg, mignem 1874. évben az állami szolgálatból kilépén, mint önálló gyakorló ügyvéd Budapesten irodát nyitott. — 1875. évben nőül vette Aradról néhai Kádas József volt főhercegi uradalmi jogügyi igazgatónak női erényekben gazdag leányát, Etelkát.

Mint gyakorló ügyvéd mind szélesebb tért foglalván el, földieinek figyelme élénkebben fordult feléje, s az 1881. évi képviselő választás alkalmával Beregmegye mező-kászonyi választó kerülete képviselőjét bizta rá; a három évi működés eredményeül pedig Munkács intelligens választó közönsége a legutóbbi képviselőválasztáskor őt tisztelte meg bizalmával s jelenleg ezen választó kerületet képviseli. A budapesti ügyvédi kamara a f. évi választások alkalmával — ügyvédi kamarai választmányi tagsággal tüntette ki.

Literáty a jelen országgyűlés elején tagja az igazságügyi és a II. bíráló bizottságnak. Munkács intelligens választó közönsége méltán fordult bizalmával Literáty felé, kire, mint képviselőjére, büszke lehet. A mult országgyűlésen bár még csak kezdő volt, igen tiszt-